

Nr 176

Utlåtande i anledning av väckt motion om förbättring av pensions- och socialförsäkringskyddet för svenskar i internationell tjänst.

(5:e avd.)

I en inom andra kammaren av fru *Sjövall m. fl.* väckt motion (II: 156) har yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om skyndsamt utredning och förslag om förbättring av pensions- och socialförsäkringskyddet för svenskar i internationell tjänst.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag hänvisar utskottet till motionen.

Över förevarande motion har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, utlåtanden avgivits av *riksförsäkringsverket* och *statens personalpensionsverk*.

Riksförsäkringsverket har anfört följande.

Frågan om åtgärder i syfte att avhjälpa de brister i socialförsäkringskyddet, som uppstår till följd av multilateralt anställda experters tjänstgöring hos internationell organisation, upptogs i den av motionärerna åberopade propositionen nr 145 till 1964 års riksdag med utgångspunkt från ett remissbehandlat förslag av en av nämnden för internationellt bistånd (NIB) tillkallad utredning. I propositionen förordades utredningens förslag att NIB skulle bemyndigas att för svenska staten utfärda i 11 kap. 2 § tredje stycket lagen om allmän försäkring avsedd förbindelse att svara för avgift till försäkringen för tilläggspension för de multilateralt anställda experterna. Beträffande av utredningen berörd fråga om en garanti avseende socialförsäkringsförmåner i övrigt anförde föredragande statsrådet följande. »Utredningen har även upptagit till behandling vissa luckor i socialförsäkringskyddet för multilateralt anställda experter och deras familjer vad gäller sjukvårdersättning, sjukpenning och folkpensionsförmåner. I synnerhet beträffande sjukförmånerna och invaliditetsskyddet gäller det risker som borde täckas av de internationella organisationerna såsom arbetsgivare. Som utredningen påvisat sker detta endast i begränsad omfattning. Utredningen har därför, med instämmande bl. a. av riksförsäkringsverket, väckt tanken att staten skulle garantera ifrågavarande experter och deras familjer ett minimiskydd motsvarande de svenska socialförsäkringsförmånerna. Konstruktionen av en sådan garanti aktualiserar emellertid flera frågor av principiell betydelse, vilka inte berörts av utredningen. Jag anser därför, innan ställning togs till förslaget, att en ytterligare undersökning bör ske genom riksförsäkringsverkets försorg.»

Propositionen godkändes av riksdagen (SU nr 118, rskr nr 253). Kungl.

Maj:t uppdrog därefter den 10 april 1964 åt riksförsäkringsverket att närmare utreda och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande möjligheterna att lämna en statlig garanti till sådana experter inom multilateral biståndsverksamhet, vilka rekryterats genom svensk myndighet, även som deras familjer för förmåner enligt den svenska socialförsäkringen. Detta utredningsuppdrag har av riksförsäkringsverket redovisats genom skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 december 1964, varav kopia bifogas.¹

Vidare må nämnas att Kungl. Maj:t den 4 juni 1964 bemyndigat NIB att — med verkan från och med den 1 juli 1964 — för svenska staten utfärda förbindelse att svara för avgift till försäkringen för tilläggs pension för experter, anställda inom multilateral biståndsverksamhet, vilka är svenska medborgare. Sådan förbindelse har ännu ej utfärdats.

Statens personalpensionsverk har anfört.

Det av motionärerna framförda önskemålet om utredning hänför sig till två frågor, som förhåller sig så till varandra, att den enas lösning kan och lämpligen även bör äga rum oberoende av lösningen av den andra. Pensionsverket berör med hänsyn härtill dessa båda frågor var för sig.

Det första spørsmål, som motionen gäller, har avseende på de svenska socialförsäkringarna (inklusive bestämmelserna om allmän tilläggs pension) och innebär önskemål om en utredning rörande i vilken utsträckning och på vad sätt de i lagen om allmän försäkring angivna förmånerna skall kunna komma de svenskar till del, som erhåller anställningar med placering i utlandet hos internationella organisationer, till vilka Sverige är officiellt anslutet, vare sig tjänstgöringen fullgöres som expert inom utvecklingsarbetet i de underutvecklade länderna, som administratör eller lägre tjänsteman å någon av de internationella organisationernas sekretariat eller kontor eller som forskare eller utredare inom av sådan organisation drivet forsknings- eller utredningsprojekt. Ett tillgodoseende av detta önskemål skulle kunna ske, antingen genom att de i lagen införda begränsningarna ändrades så att den blev direkt tillämplig på ifrågavarande tjänstemän, eller genom att dessa garanterades förmåner i försäkringsfall motsvarande dem som avses i lagen.

Som redan i motionen påpekats har redan vissa steg tagits i nu nämnd riktning. Sålunda har NIB, sedan riksdagens samtycke därtill inhämtats, genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1964 bemyndigats att för svenska staten utfärda i 11 kap. 2 § tredje stycket lagen om allmän försäkring avsedd förbindelse att svara för avgift till försäkringen för tilläggs pension för de multilateralt anställda experterna. Enligt vad som under hand inhämtats från NIB har nämnden, som ännu ej utfärdat sådan förbindelse, funnit att de av statsmakterna därför uppställda villkoren (se prop. 1964: 145, s. 56—57) inrymma så många olösta frågor, att nämnden avser att inom en nära framtid hos Kungl. Maj:t begära klarläggande besked om på vad sätt det lämnade bemyndigandet lämpligen skall effektueras.

Redan 1957 avgav en kommitté under ordförandeskap av dåvarande generaldirektören Nalt och Dag i riksförsäkringsanstalten ett stencilerat betänkande avseende utredning med förslag rörande sjukförsäkring för utlandssvenskarna. Vidare har riksförsäkringsverket den 18 december 1964 efter uppdrag av Kungl. Maj:t avlämnat en promemoria med förslag om en statlig garanti till förmån för de i den multilaterala biståndsverksam-

¹ Här ej återgiven

heten utomlands tjänstgörande experterna, innebärande att de och deras familjemedlemmar skall erhålla försäkringsskydd enligt lagen för sjukdom och skada som uppkommit under expertens anställningstid (däri inräknat vissa förmåner med anledning av havandeskap) samt viss utvidgning av rätten att erhålla svensk folkpension. Det av riksförsäkringsverket framlagda förslaget har icke av Kungl. Maj:t underställt riksdagen för avgörande. Kungl. Maj:t har emellertid inhämtat bemyndigande av riksdagen att efter särskild ansökan i ömmande fall utgiva bidrag till sjukvårdskostnader m. m. för multilaterala experter m. fl. och deras familjer (se prop. 1965: 63, s. 47). De problem och svårigheter, som enligt vad den hitillsvarande utvecklingen utvisat uppstår i samband med försök att bereda de multilaterala biståndsexperterna utvidgat svenskt socialförsäkringsskydd, gäller även beredande av sådant skydd åt andra i motionen avsedda grupper.

Att åtgärder vidtagits respektive föreslagits endast för biståndsexperterna torde sammanhånga med att dessa utgör en ur rekryteringssynpunkt relativt väl sammanhållen grupp. Den huvudsakliga expertrekryteringen ankommer nämligen på NIB och skall även efter omorganisationen den 1 juli 1965 kvarligga hos biståndsmyndigheten (se prop. 1965: 63, s. 42). Undantag från denna regel gäller experter till organisationerna ICAO, WMO, ITU och UPV, vilkas rekrytering vilar å vederbörande organisations svenska kontaktorgan, nämligen luftfartsstyrelsen, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, telestyrelsen och poststyrelsen. Beträffande övriga i motionen avsedda tjänstemän vid internationella organisationer sker rekrytering på flera olika vägar. I vissa fall får arbetsmarknadsstyrelsen uppgifter om lediga platser och distribuerar dem till den offentliga arbetsförmedlingens lokala kontor. FN:s högkvarter i New York publicerar med jämna mellanrum förteckningar över lediga platser vid sekretariatet, vilka genom förmedling av Sveriges ständiga representation vid Förenta Nationerna tillställs utrikesdepartementets politiska avdelning (FN-byrån), och denna lämnar i sin tur information därom till vissa svenska organisationer, vilkas personal kan antagas äga förutsättningar och intresse för att söka ifrågavarande tjänster. På liknande sätt förmedlas genom utrikesdepartementets handelsavdelning information om lediga tjänster vid EFTA:s, GATT:s och OECD:s sekretariat. Vidare må nämnas, att information av här avsett slag såvitt avser anställning vid FN:s högkvarter lämnas genom Svenska FN-förbundet och såvitt avser anställning vid Unesco genom Svenska Unescorådet.

Såsom av vikt för bedömande av den i motionen väckta frågan måste framhållas, att de berörda myndigheterna eller organen i motsats till NIB inte är aktivt verksamma för att i Sverige eftersöka lämpliga och villiga sökande till nu avsedda anställningar. Deras befattning med frågor av detta slag är endast att lämna information, medan förhandlingar föres och överenskommelse om anställning träffas direkt mellan den sökande och vederbörande internationella organisation. I vilka fall anställning kommer till stånd känner myndigheten eller organet i anställningsögonblicket i allmänhet icke till. Därest staten skall lämna arbetsgivarförbindelse för avgifter till försäkringen för allmän tilläggspension eller en sådan garanti, som föreslagits i riksförsäkringsverkets promemoria av den 18 december 1964, även för andra internationella tjänstemän än biståndsexperter synes detta nödvändiggöra att staten aktivt medverkar vid överenskommelser om sådan anställning. Staten komme väl i så fall att gå in som en tredje part i

överenskommelsen, då det statliga initiativet i sin tur kan tänkas påverka anställningsvillkoren. Det sagda synes även aktualisera frågan om upprättande av ett särskilt statligt organ med uppgift att rekrytera personal av här avsett slag.

Emellertid finner pensionsverket för sin del, att så länge de problem, varom här är fråga, icke är slutgiltigt lösta för biståndsexperterna anledning saknas att ingå på samma problem för andra grupper anställda av svensk nationalitet hos internationella organisationer. Det bör i första hand ankomma på de myndigheter och organ, som har att svara för Sveriges engagemang i dessa organisationer, att ha sin uppmärksamhet riktad på frågan.

Den *andra* större fråga, som aktualiseras i motionen, är önskemålet att få möjligheten utredd att tillförsäkra svenskar i internationellt arbete samma pensionsförmåner som följer med anställning i offentlig tjänst i Sverige, alltså även kompletteringsförmåner till socialförsäkringsförmåner. Detta förslag går tydligen både ekonomiskt och ur principiell synpunkt betydligt längre än det förut i utlåtandet diskuterade. Så till vida är förslaget ej entydigt definierat som begreppet offentlig tjänst innebär icke bara statlig anställning utan även anställning hos kommun eller landsting med flera offentligrättsliga organ. Med »pensionsförmåner som följer offentlig tjänst» kan sålunda avses förmåner enligt SPR eller enligt kommunalt eller för landstingens anställda gällande pensionsreglemente. Det förekommer även i några fall att i offentlig tjänst anställda har sin pensionsrätt ordnad genom anslutning till ITP-planen. Mellan de kompletteringsförmåner, som kan utgå på grund av anställning i offentlig tjänst, föreligger rätt stora olikheter i en mängd avseenden.

För en statligt anställd, som tillträder anställning av här avsett slag, är det av vitalt intresse att kunna bibehålla sin statliga pensionsrätt under anställningen hos internationell organisation, då han därigenom inte enbart bibehåller pensionsskydd för dödsfall och sjukdom utan även får möjlighet att tillgodoräkna anställningstiden som tjänstår i pensionshänseende. En för närvarande gällande förutsättning för att en statsanställd skall få bibehålla sin SPR-pensionsrätt är att han (såvida det icke är fråga om anställning som bilateral expert) får bibehålla sin statliga anställning och beviljas ledighet från denna. Statsmakterna har utfärdat rekommendationer till myndigheterna att i största möjliga utsträckning bevilja sådan ledighet, varjämte senast genom kungörelsen den 29 juni 1964 (nr 527) om tillgodoräkning i löne- och pensionshänseende av tid för anställning hos vissa internationella organisationer m. m. utfärdats bestämmelser av innebörd bl. a. att tjänsteman, underkastad statligt avlöningsreglemente, må tillgodoräknas intill fyra års ledighet av ifrågavarande slag för kvalifikationstids- och tjänstårsberäkning enligt SPR som om ledigheten åtnjutits för offentligt uppdrag.

Om emellertid i motionen åsyftas att bereda hos internationell organisation anställd personal, som rekryterats inom den privata sektorn, pensionsrätt enligt SPR, skulle detta visserligen vara till fördel för dem ur ren riskförsäkringssynpunkt. Om sjukpensionsfall eller dödsfall inträffar under anställningen, skulle de komma i åtnjutande av sjukpension, respektive deras efterlevande komma i åtnjutande av familjepension, även om någon pensionsrätt inte finnes på grund av anställningen hos den internationella organisationen. Om vederbörande efter återkomsten till Sverige åter vinner anställning i enskild tjänst, skulle han emellertid ha liten

eller ingen nytta av några få års gästspel inom SPR-pensioneringen under det att hans möjlighet att intjäna åldersförmåner enligt t. ex. ITP-planen kan ha minskats, och över huvudtaget skulle tillhörigheten under en mel-lantid till ett annat pensionssystem vara ägnad att medföra att pensions-förhållandena för vederbörande blev irrationella. Överväganden av nu nämnt slag har föranlett statsmakterna att — efter förslag av utredningen om biståndsexperternas villkor — besluta att för NIB-experterna, vilka i denna sin egenskap i princip är innehavare av svensk statstjänst, skall föreligga SPR-pensionsrätt eller privat tjänstepensionering enligt ITP-grunder, alltefter det vederbörande vid tillträdet av anställningen inne-hade offentlig eller privat tjänst. NIB har bemyndigats att beträffande den, som under sin anställning som NIB-expert skall vara underkastad privat pensionering, teckna sådan privat pensionsförsäkring och betala arbetsgi-varens avgifter.

Då statsmakterna för de i statens egen tjänst varande experterna sålund-a valt principen att det för experten före experttjänstgöringens början gällande pensionssystemet skall äga tillämpning på honom även därunder, kan det enligt pensionsverkets mening icke gärna komma i fråga att ut-sträcka tillämpligheten av SPP längre i fall, där svenska staten över huvud taget icke är part i anställningsförhållandet, vare sig fråga är om genom NIB rekryterade multilaterala experter eller om forskare eller om admi-nistratörer hos internationell organisation.

I anslutning till de synpunkter, som sålunda angivits, anser sig pen-sionsverket för närvarande böra avstyrka att en utredning med i motionen avsett syfte tillsättes.

I detta sammanhang får utskottet anmäla att till utskottet inkommit en den 12 november 1965 dagtecknad skrivelse från *styrelsen för interna-tionell utveckling (SIDA)*, i vilken anförs vissa synpunkter på de i motio-nen väckta frågorna. Skrivelsen är av i huvudsak följande innehåll.

Motionärerna har föreslagit, att utredning skall tillsättas med uppgift att utreda möjligheterna av att tillförsäkra »svenska forskare, vetenskaps-män och olika tjänstemän, vilka tjänstgör i de internationella organisatio-nerna», dels »samma socialförsäkringsförmåner de skulle ha haft vid tjänst i Sverige», dels »samma pensionsförmåner som följer offentlig tjänst».

1. Socialförsäkringsförmåner

Härmed torde ha åsyftats förmåner enligt lagen om allmän försäkring (sjukförsäkring, folkpension och ATP-pension) samt enligt lagen om yrkes-skadeförsäkring.

a) I anslutning till ett uttalande i proposition 1964: 145 erhöll riksförsäk-ringsverket i uppdrag att utreda frågan om en *socialförsäkringsgaranti* till experter i multilateral biståndsverksamhet. Verket framlade i skrivelse den 18 december 1964 förslag i ämnet, innebärande att experterna och deras familjer skulle garanteras ett minimiskydd motsvarande sjukförsäkrings-förmåner i Sverige. Därjämte innehöll den föreslagna garantin även utvidg-ning av möjligheten att erhålla folkpension. Slutligen inbegrep förslaget även möjlighet att i förekommande fall utbetala ersättning enligt de svenska reglerna om yrkesskadeförsäkring. Förslaget tillstyrktes med mindre erin-ringar av nämnden för internationellt bistånd. Kungl. Maj:t framlade emel-

lertid aldrig förslaget för riksdagen. I stället utverkade Kungl. Maj:t av riksdagen bemyndigande att i särskilt ömmande fall få utge »bidrag till sjukvårdskostnader m. m. för multilaterala experter m. fl. och deras familjer». Detta ganska tånjbara bemyndigande har ännu icke behövt utnyttjas.

Biståndsmyndigheten anser emellertid fortfarande, att riksförsäkringsverkets förslag till socialförsäkringsgaranti bör genomföras. SIDA är vidare av den meningen, att de skäl, som talar för garantins införande till förmån för multilaterala experter, även gäller i fråga om övriga svenska anställningshavare hos internationella organisationer. Den omständigheten att sekretariatstjänstemän jämte anhöriga har större möjligheter till anslutning till personalsjukkassa än experterna och därigenom möjlighet att få högre sjukvårdsersättning o. d. kan inverka på behovet att utnyttja en socialförsäkringsgaranti men utgör inget skäl mot dess utsträckning till en vidare krets internationella anställningshavare.

b) I fråga om möjligheterna för experter att intjäna ATP-poäng på grundval av anställning i multilateralt biståndsarbete är läget för närvarande följande. Kungl. Maj:t bemyndigade — efter riksdagens godkännande — förra året nämnden för internationellt bistånd att för svenska staten utfärda i 11 kap. 2 § sista stycket lagen om allmän försäkring avsedd förbindelse att svara för ATP-avgiften för de multilaterala experterna. Med hänsyn å ena sidan till att det därvid förutsatts, att experterna själva skall betala denna avgift (som för närvarande uppgår till maximalt 2 438 kr. per år), och å andra sidan till att biståndsmyndigheten, efter vunnen kännedom om ett prejudikat hos försäkringsdomstolen i december 1964, skulle ha funnit sig nödsakad att utfärda dylik förbindelse avseende samtliga svenska multilaterala experter och utkräva ATP-avgift av dem samtliga, har myndigheten funnit arrangemanget rymma snarare en rekryteringshämmande än beräknad rekryteringsstimulerande effekt. Bemyndigandet har därför ännu ej använts, och SIDA avser att inom kort inkomma till Kungl. Maj:t med förslag i ämnet.

Behovet av att kunna tillgodoräkna ATP-poäng för u-landstjänstgöring växlar för olika personkategorier. För de experter, som före FN-tjänstgöringen varit privatanställda, blir detta behov avsevärt starkare än för statsanställda, beroende på att de privata och statliga tjänstepensionssystemen är olika uppbyggda. Även för sekretariatstjänstemän vid internationella organisationer förefinns samma växlande behov av ATP. Eftersom statsmakterna ansett, att tillgodoräkning för ATP-pension av anställning hos internationell organisation är av värde och bör tillerkännas vissa av organisationens tjänstemän, nämligen biståndsexperterna, synes konsekvensen fordra, att också andra svenska tjänstemän vid sådan organisation skall kunna uppnå samma möjlighet till ATP-tillgodoräkning, även om i det enskilda fallet behovet av ATP starkt kan skifta. Någon ändring i ATP-lagstiftningen av den anledning att i motionen nämnda personalgrupper likställas med multilaterala biståndsexperter i fråga om ATP-tillgodoräkning synes icke behövas.

2. Pensionsförmåner som i offentlig tjänst

Härmed kan förstås icke blott pension enligt statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR) utan även kommunala pensionsreglementen och vidare även — som t. ex. för vissa av SIDA:s bilaterala anställningshavare — pensionering enligt ITP-planen eller därmed likvärdig pensioneringsplan.

Styrelsen förutsätter dock, att motionärerna med »pensionsförmåner som följer offentlig tjänst» icke avsett vissa statstjänstemäns pensionering genom ITP-planen eller annan sådan plan. För enkelhetens skull bortses därför här från denna pensioneringstyp och jämväl från den kommunala pensionsrätten.

Beträffande SPR må till en början erinras om att den för statstjänstemännen och därmed likställda tjänstemän gällande kungörelsen 1964 nr 527 om tillgodoräkning i löne- och pensionshänseende av lid för anställning hos vissa internationella organisationer icke för sådan tillgodoräkning skiljer på huruvida statstjänstemannen varit multilateral biståndsexpert eller tjänsteman av annat slag vid internationell organisation.

För bilaterala biståndsexperten gäller som huvudregel, att dessa — om de icke redan är statstjänstemän — av SIDA skall anslutas till SPR. Om experten i den föregående anställningen tillhört ITP-planen eller därmed likvärdig pensioneringsplan, äger han valrätt mellan sin hittillsvarande pensioneringsplan och SPR. Dylik privattjänsteman har alltså en ovillkorlig rätt att, om han så önskar, bli underkastad SPR.

Någon befogenhet för SIDA att ansluta en multilateral biståndsexpert till SPR finnes icke. Erfarenheten har dock givit vid handen, att sådan befogenhet stundom skulle vara av värde. Bl. a. gäller detta beträffande yngre akademiker, som ännu icke hunnit vinna någon starkare anknytning till ATP och saknar tjänstepensionsrätt i Sverige. Här erbjuder FN:s anställningsvillkor ofta ett bristfälligt eller obefintligt pensionsskydd, i flera fall endast bestående av rätt till en i och för sig god yrkesskadeliivränta, men ej av pensionsskydd vilket täcker dödsfall, sjukdom eller invaliditet, som uppkommit utom tjänsten. Skulle en sådan tjänsteman kunna anslutas till SPR i ex.vis lönegrad Ae 17 (den vanliga minimilönegraden för akademiker), skulle han därigenom få pensionsskyddet väsentligt förbättrat. För SIDA:s vidkommande skulle därför befogenhet att, när särskilda skäl därtill föreligger, ansluta multilateral biståndsexpert till SPR otvivelaktigt vara betydelsefull.

Att övriga tjänstemän vid internationella organisationer genom SPR-an slutning — när sådan ej redan finns genom bibehållen statlig tjänst i Sverige — skulle vinna avsevärda förbättringar i pensionsskyddet förefaller uppenbart. Styrelsen anser sig emellertid icke våga tillstyrka, att de i motionen nämnda personkategorierna — med hänsyn till svåröverskådliga konsekvenser — generellt skulle kunna erhålla SPR-pensionsrätt. Däremot håller styrelsen före, att möjlighet bör beredas att i det särskilda fallet ansluta förevarande slags tjänsteman till SPR.

Huruvida sådan anslutning bör ske genom att vederbörande formellt erhåller svensk statlig tjänst eller på annat sätt, t. ex. genom särskild förbindelse, vill styrelsen tills vidare lämna öppet.

Utvecklingsstyrelsens ståndpunkt blir därför, att de i motionen avsedda persongrupperna icke generellt torde kunna tillförsäkras de pensionsförmåner, som följer offentlig tjänst, men att i det särskilda fallet en multilateral tjänsteman eller biståndsexpert utan SPR-anknuten hemmabefattning borde kunna underkastas SPR. Befogenhet härtill bör i så fall tillkomma utvecklingsstyrelsen.

Utskottet. Det i den föreliggande motionen väckta förslaget om en skyndsamt utredning syftande till förbättring av socialförsäkrings- och pensions-

skyddet för svenskar i internationell tjänst har avseende å den multilateralt anställda personalen, främst experterna.

Såsom motionärerna framhåller berördes frågan om *socialförsäkrings-skyddet* åt dessa experter i propositionen nr 145 till 1964 års riksdag angående riktlinjer för biståndsexperters anställningsvillkor, m. m. I samband med utredning om de bilateralt anställda experternas villkor hade väckts tanken att staten skulle garantera de multilateralt anställda experterna och deras familjer ett minimiskydd motsvarande de svenska socialförsäkringsförmånerna. I propositionen framhölls emellertid att konstruktionen av en sådan garanti aktualiserade flera frågor av principiell betydelse, vilka inte berörts i utredningen, och att därför frågan borde ytterligare undersökas genom riksförsäkringsverkets försorg. En dylik undersökning kom också till stånd. I december 1964 framlade ämbetsverket ett förslag om att de multilaterala experterna och deras familjemedlemmar skulle erhålla försäkringskydd för sjukdom under anställningstiden samt vidgad rätt till svensk folkpension. Förslaget har hittills icke föranlett åtgärd från statsmakternas sida i vidare mån än att Kungl. Maj:t utverkat riksdagens bemyndigande att efter ansökan i ömmande fall utge bidrag till sjukvårdskostnader m. m. — ett bemyndigande som enligt uppgift hittills inte utnyttjats. I övrigt är frågan om de multilaterala experternas socialförsäkringsskydd i nu berörda delar alltjämt beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

I propositionen nr 145 till fjolårets riksdag upptogs vidare frågan om ATP-anslutning för de multilateralt anställda experterna. Frågan löstes i den formen att dåvarande NIB bemyndigades att för svenska staten utfärda förbindelse att svara för avgift till försäkringen för tilläggs-pension. Härvid förutsattes att avgiften skulle slutligen stanna på experterna själva. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har NIB — numera SIDA — funnit detta villkor inrymma snarare en rekryteringshämmande än en beräknad rekryteringsfrämjande effekt, varför bemyndigandet i fråga hittills ej utnyttjats. SIDA säger sig ha för avsikt att inom kort inkomma till Kungl. Maj:t med förslag i ämnet.

I den föreliggande motionen aktualiseras även frågan om att tillförsäkra svenskar i internationellt arbete samma *pensionsskydd* som följer med anställning i offentlig tjänst — statlig eller kommunal — inom Sverige. Pensionsskyddet skulle m. a. o. inbegripa förmåner enligt SPR eller enligt kommunalt eller för landstingens anställda gällande pensionsreglemente (i några fall pensionsrätt genom anslutning till ITP-planen). Härom uttalar statens personalpensionsverk i sitt ovan återgivna yttrande att, eftersom statsmakterna för de i statens egen tjänst anställda experterna valt principen att det före experttjänstgöringens början gällande pensionssystemet skall äga tillämpning även under tjänstgöringen, det inte gärna kan komma i fråga att utsträcka tillämpligheten av SPR än längre, där svenska staten inte är part i anställningsförhållandet — något som är fallet beträffande de

multilateralt anställda experterna. SIDA anser för sin del att det skulle vara av värde att i det särskilda fallet kunna ansluta här avsedda internationella anställningshavare till SPR.

Såsom av det sagda framgår är frågan om tillskapande av ett förbättrat socialförsäkrings- och pensionsskydd för de multilateralt anställda experterna m. fl. av komplicerad beskaffenhet. Detta torde vara en av anledningarna till att densamma ännu inte erhållit en allmängiltig lösning. Sedd i sitt större sammanhang är frågan emellertid som nämnts föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, och positiva förslag i ämnet från SIDA är att vänta inom den närmaste tiden. Under dessa förhållanden kan utskottet inte finna påkallat att en särskild utredning i motionens syfte nu skulle igångsättas. Inte minst med tanke på vårt lands alltmer ökade engagemang i det internationella arbetet framstår det emellertid som naturligt att en ytterligare utbyggnad av försäkrings- och pensionsskyddet för den personal det här är fråga om kan komma till stånd utan större tidsutdräkt. Utskottet föreslår att riksdagen i anledning av föreliggande motion i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna denna utskottets uppfattning.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionen II: 156, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anför.

Stockholm den 30 november 1965

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Fritz Persson, Virgin, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Per Jacobsson, Bertil Petersson, Källqvist, Thorsten Larsson, Åkerlund och Johan Olsson; samt

från andra kammaren: herrar Bohman, Karlsson i Olofström, Ståhl, Blidfors, Eliasson i Sundborn, Almgren, Mellqvist, Larsson i Hedenäset, Turesson, Bergman, Arvidson, Carbell, Nelander, Blomkvist och Källstad.